



Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. LXIX. Melevitana electionis Fori. An in Insula Melevitana in causis merè prophanis inter illos incolas laicos audiri possit Curia Romana per viam appellationis, & recursus, vel per viam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

utroque respondis. Me contra ipsos requirentes habere difficultatem, Utrumque verò punctum, tam occasione respondendi pro veritate, quam occasione scribendi super primo pro eisdem in Signatura examinando.

Quatenus pertinet ad primum, super dicto privilegiativo remedio electionis fori, de duobus agebatur, Primò, an Papa dicendus esset Princeps respectu causarum merè laicalium inter privatos cives, & incolas sæculares diætæ Insulæ, ita ut intraret electio fori, seu Curia Romanæ; Et secundò, posito quod dicta electio intraret, An huiusmodi privilegium conquisitum remaneret ex eo quod ageretur contra viduam æque privilegiatam; Cumque DD. de Signatura, ut mihi reulerunt, super primo articulo se involutos agnoscerent, libenter amplexi sunt alterum morivum conquisitionis privilegiorum, non curatis iis, quæ ut infra deducebantur, quamvis fortè aliàs cessante prima difficultate admissa fuissent, ideoque rescriptum fuit pro remissione causæ ad partes, sed ad Ordinarium, Undè propterea incidenter, ac indirectè, obtentum fuit id quod principaliter, & ab initio desiderabatur, sed timebatur, cum ita in casu gravaminis ab Ordinario tanquam Ecclesiastico, indubitata remaneret introductio causæ in Curia per viam appellationis; (Talia enim sunt fata causarum, in quibus sæpè incidenter obtinentur ea, quæ cum summo studio summaque diligentia obtinere non possent, si principaliter disputarentur.)

Super dicto igitur primo articulo, An scilicet Curia Papæ dicenda esset forus Principis ex dicto privilegio *leg. unica* eligendus, Quamvis Ego & cæteri pro hac parte scribentes, prævidendo alterius partis oppositionem, admitteremus istam Insulam aliàs membrum, & de pertinentiis Regni Sicilia ultra pharum, ex munificencia Caroli V concessam fuisse huic Religioni post ejus expulsionem ab Insula Rhodi, & de qua concessione fit mentio per *Borrell. de præstant. Regis Catholici cap. 74. numer. 89. Larat. in theatr. feudat. tom. 1. par. 9. dilucid. 79. num. 10. Tappia decis. 8. Supremi Consilii Italia n. 23. Merlin. lib. 1. contr. 95. num. 18. & alios.*

Dicebamus tamen, quod eum huiusmodi concessio facta esset M. Magistro tanquam Generali istius Religionis & Prælato Ecclesiastico, hinc proinde dicta Insula effecta erat de juribus Ecclesiæ, atque ut nostri dicere solent, *Sanctæ Sanctorum*; Et consequenter sub Principatu Papæ, ad quem ab inferioribus Prælatibus appellatur, juxta opinionem, quam ferè omnibus de materia agentibus cumulatis, atque contrariis respondendo, ex professo ruetur *Spada consil. 5. & 6. lib. 1. quem loco omnium allegare sufficit, ac etiam de Rubis in ejus allegationibus impressis apud Massin. de consuecat. & sequuntur Diana & cæteri moderni morales, de quibus in Lucana sub tit. de Feud. disc. 60.* Posito enim jure appellandi ad Papam tanquam Superiorem, resultat de consequenti dictum jus eligendi ejus forum, tanquam Principis & Superioris.

Atque aliqui ex nostris, tanquam individualement magificabant *dec. 16. Crescentii de privilegiis*, ubi in specie habetur M. Magistrum hujus Religionis tollere non posse, vel impedire electionem fori competentem ex hoc privilegio; Illud etiam subjungendo, quod concessio facta per *Carolus V.* Religioni de hac insula, non esset in feudum, sed jure simplicis donationis in allodium, allegando in id *Borrell. & Larat. ubi supra.*

Atque Ego scribens tanquam Advocatus dicebam, unum de duobus concedendum esse, Vel quod huiusmodi appellationes seu fori electiones darentur ad

Papam, ut supra tanquam à Prælato Ecclesiastico; Vel quod M. Magistro considerato tanquam feudatario Regis Sicilia, id faciendum esset ad illum Regem ejusque suprema Tribunalia, undè cum hoc secundum non præciteretur, idcirco pernecessè dandum erat primum, ne aliàs ita locus remaneret acephalus; ideoque dicta observantia comprobare videbatur superioritatem Curia, cumulando etiam multas Rotæ decisiones quæ habentur præsertim apud *Othobon & Roias*, ac in posterioribus partibus *9. 10. & 11. recent. de multis causis in eodem Tribunali agitis inter privatos hujus Insulæ cives & incolas super bonis & juribus merè prophanis, quod dicebam aliàs sequi non potuisse, nisi per appellationem.*

Econversò adducebantur amplissima privilegia per Sedem Apostolicam huic Religioni concessa de quibus *in consuet. 9. Pii IV.* illud præsertim prohibitivum appellationis non nisi post Consilium ordinarium ad Consilium completum, ac ultimo loco ad Capitulum Generale, Et quàmvis in Curia receptum sit huiusmodi privilegia non tollere appellationes ad ipsum Papam, nihilominus non exinde inferitur ad jus appellandi ad A. C. vel alia Curia Tribunalia, vel ad ea jure electionis fori recurrendi, cum solum demerit recursum ad ipsummet Papam frequentius huiusmodi causas committere non solum nisi in plena Signatura gratia, Religione audita, ita ut Signatura iustitiæ non possit apponere manus in committendo, ut patet ex pluribus causis *Melevisian. hoc eod. lib. sub tit. de præmunitiis occasione admissionis ad habitum iustitiæ ac agendi de nobilitate, ac etiam sub tit. de beneficiis.*

Istud autem fundamentum erat levissimum ex defectu applicationis, quoniam præmissa procedunt in concernentibus ipsam Religionem, ac negotia inter Religionem, & particulares, seu inter ipsos Religiosos, super concursu scilicet ad commendas, & dignitates, sive super denegatione habitus & impugnatione vel respectivè canonizatione nobilitatis juxta causas ut supra enunciatas; Secus autem in causis merè prophanis privatorum, quæ in dies per appellationem agitantur coram A. C. vel in Rota cum commissionibus Signaturæ iustitiæ, quoties agitur appellatione à foro Ecclesiastico Episcoporum vel Inquisitoris; Sed punctus difficultatis est, quid inter laicos à sententiis M. Magistrum tanquam Principis temporalis, ejusque Magistratum & officialium.

Et in hoc, discurrendo pro veritate, dicebam, præmissis non obstantibus probabilius videri neque appellationem, neque fori electionem dari, nec ad Curiam Romanam, nec ad Regiam supremaque Tribunalia Regni Sicilia; Licet enim verius sit Insulam prædictam concessam esse in feudum sub annua recognitione ac reservatione illius superioritatis, cum alio, seu altissimo dominio, quæ vulgo *seignioria* nuncupatur, ut advertunt *Tappia & Merlin. ubi supra*, nullatenus curatis dictis auctoritatibus *Borrelli & Laratæ*, cum ipsi non descendant ad hos terminos, neque distinguant, an huiusmodi concessio fuerit in feudum vel in allodium, sed solum incidenter ac historicè huiusmodi concessionem enunciant; Nihilominus est feudum majoris ordinis cum Regalibus majoribus, ac omnimodo jure Imperii & Principatus, alio concedenti non reservato nisi dicta superioritate, cum altissimo dominio, vulgò ut supra *seignioria* nuncupata, eodem modo quo in Italia sunt, Ducatus Mediolani, Mutinæ, Reggii, Senarum, & similes quoad Imperatorem, ac sunt, Ducatus Parmæ, & Placentiæ quoad Papam, priusque erant Ducatus Ferrariæ, & Urbini, de quorum & feudatiorum prærogativis cum Regalibus

libus majoribus ac suprema potestate quoad subditos, habetur pluries *sub tit. de feudis*; Et consequenter ipse feudatarius dicitur quoad subditos, Princeps & Superior major, cum quo dictum privilegium electionis fore est practicabile, denegato recurfu ad concedentem, ut in omnibus prædictis Principatibus, quamvis jure feudi possessis, observantia docet, Ac etiam in Regno Neapolitano.

Ideoque non intrat quæstio, de qua apud *Spad. dict. cons. 5. & 6.* & alios, cum ea percutiat Episcopus & inferiores jure subordinati domini aliqua loca in dominio temporali habentes, quorum respectu dicta opinio non caret difficultate, ex iis quæ habentur in *dicta Lucana jurisdictionis seu Imperii sub tit. de feudis disc. 60.* ubi de materia; Secus autem in hoc M. Magistro cui non incongruit titulus & gradus Supremi Principis in ea Insula, eodem modo quo in supra enunciatis.

Potissimum ita docente observantia, quæ in omnibus est optima interpretis, quoniam perquisitis cum aliqua diligentia decisionibus. *Rota*, quæ habentur in hujusmodi causis *Melevisianis* prophanis, & super bonis temporalibus independentem à Religione, ex eis constat de mixtura Ecclesiasticorum, quorum ratione, causæ agitatae sunt in foro Ecclesiastico Episcopi vel Inquisitoris, à quo de plano intrat appellatio ad Curiam, De facili autem reperta non fuit causa merè laicalis, & inter laicos introducta per appellationem ab illis iudicibus & Tribunalibus laicalibus.

Neque attendenda videbatur *dicta decisio Crescenii*, ubi in specie de hoc privilegio competente adversus M. Magistrum hujus ordinis, quoniam ut ex eadem decisione liquet, ibi agitur de causa, in qua M. Magister non consideratur tanquam Princeps & Superior, sed tanquam pars collitigans, quæ in vim privilegiorum suæ Religionis prætendebat, ut tanquam privilegium cessare faceret dictum alteram privilegium, & sic extraxit casum controversiæ.

Hinc finis remanebat in prædicto, super competentia hujusmodi privilegii virginibus, vel super conquisitione privilegiorum inter hinc inde privilegiatos, cum descenderet privilegium in radice; Quatenus verò de hoc agi debuisset, primus punctus remanebat planus; licet enim *text. in dicta l. unica* in verbis loquatur de viduis, undè propterea apud antiquiores dubitatum fuerit, an competeret etiam virginibus, ut patet ex collectis per *Novar. in hoc tract. electionis fori par. 2. quest. 7.* & plenus in elaborato & copioso voto *Signatura extenso per de Grandis* unum ex dicti Tribunalis Prælati 18. Decembris 1597. Nihilominus, ut patet ex eodem voto & *Novar. ubi supra*, atque docet inconcussa praxis omnium Principatum, sub nomine viduarum, veniunt etiam virginibus absque dubio hujusmodi privilegio gaudentes, ideoque difficultas restringebatur ad punctum conquisitionis privilegiorum, dum agebatur contra viduam æque privilegiatam.

Pro hoc obiecto removendo, in responsionibus duo dicebam, quæ tamen, ut supra innuatatum est, examinata non fuerunt neque habita in consideratione, ut sub hujus motivi colore effugeretur necessitas examinandi punctum principale de quo supra; Primo scilicet quod ista materia videtur arbitraria, ex singulorum casuum particularibus circumstantiis decidenda; ponderando scilicet, quis reputaretur majori beneficio dignus, vel de potentia, ac respectu vel oppressionis susceptoris, ex iis quæ in hac materia plenè habentur apud *Capic. Laur. decis. 95.* quæ videtur in materia magistralis, ubi decisum pro privilegio cleri-

ci, etiam adversus viduam, ponderando an unus ageret de lucro, alter de damno, sive an timens perhorrescentiam, ac recurrens ad forum Principis, meliorem causam foveat necne cum similibus.

Et secundo quod posita etiam conquisitione inter viduam & virginem æque privilegiatas, ita ut casus reduceretur inter eas ad terminos juris, petendè ac si neutra privilegiata esset, Adhuc aderat pupillus, qui ex eodem privilegio, sublato ut supra impedimento, causam ad forum Principis trahere poterat.

Verùm ut superius dictum est, hæc non fuerunt examinata, sed remanserunt in simplicibus terminis motivandi, sed occasione dictæ disputationis, incidenter, præsertim in responsionibus deductum fuit, quod ubi cessante dicto privilegio electionis fori, videtur causam ad partes remitti debere, id faciendum esset ad Ordinarium Ecclesiasticum, propter mixturam clerici trahentis absque dubio totam causam, quando intrat connexio, de qua in præfati non dubitabatur, dum omnium fratrum jus seu defensio pendeat ab eodem puncto, Undè propterea certa est competentia fori Ecclesiastici, tanquam dignioris & capæis judicandi, etiam inter laicos, quod non est in iudicibus laicis respectu clericorum.

In discurfu tamen habito pro veritate, satis dubitabam de motivo, quoniam cum dicta Angelica laica supponeretur possessrix pecuniarum & honorum quæ erant in controversia, idcirco convenienda erat per clericum in foro suo laicali, juxta dispositionem *text. in cap. si clericus laicum de foro compet.* Nil obstante quod ipsa tanquam actrix dictos fratres ad iudicium provocasset, quoniam licet apud antiquiores magna quæstio fuerit, an intentans remedium *leg. diffamari & l. si contendat* dicatur actor vel reus, Nihilominus ubi tale remedium adhibens est possessor, illud intentando ad se conservandum in sua possessione, ac reportandam absolutariam, & liberationem à jactatis molestiis, tunc verior, magisque recepta opinio est, eum censeri potius reum quam actorem, ex bene deductis per *Cacheran. decis. 151. Muscatell. in praxi civil. par. 1. verb. reus, ubi late Pratus in addit. Cavalier. decis. 587. decis. 417. apud. Postum de manu. dec. 102. in fine par. 6. recent. decis. 57. numer. 31. & seqq. par. 7.* & in aliis de quibus alibi hoc *tit. ac etiam in Romana legati sub tit. de feud. disc. 33.*

Et quamvis per requirentes motivaretur, quod clericus dicendus veniret possessor ex statuto continuativo possessionis vigente in Insula Sicilia, de quo plenè *Amat. resol. 39.* locum etiam habente in hac Insula quæ vivit cum legibus digni Regni, ut præsertim in terminis hujus statuti habetur *apud Orthobon. dec. 176. & 195.* Nihilominus non videbatur motivum considerabile, Tùm quia illud locum non habet resistente voluntate defuncti, ut apud *Amat. & Orthobon.* ubi supra & communiter; Tùm etiam quia hæc dicitur civilissima & intellectualis possessio ficta non faciens possessorem verum ad effectum fori in concursu possidentis naturaliter & de facto, cum ad hunc effectum attendendus videatur ipse actus naturalis detentionis de facto, quoniam agitur de expellendo vel conservando respectivè illo qui rem de facto possidet cum ea naturali possessione, quæ pedum possessio dicitur, Idcirco hic actus per suum iudicem est faciendus, civilis enim vel civilissima possessio potest quidem esse apta per quamdam legis fictionem ad effectum, ut etiam privilegiatum retinenda seu maintenance possessionum competere valeat pro acquirenda possessione naturali, eaque cum civili con-

conjungenda, non autem ad hunc effectum in quo ipsam factum naturalis possessionis spectandum venit.

A L B A N E N,

P R O

O F F I C I A L I B U S C U R I Æ S Æ C V L A R I S,

C U M

P R O M O T O R E F I S C A L I C U R I Æ E P I S C O P A L I S.

*Casus disputatus in Sacra Congregatione
Immunitatis, & resolutus pro
Officialibus.*

An Judex laicus Ecclesiasticam Immunitatem violare dicatur per actum recognitionis corporis delicti in domibus Cardinalium vel aliorum Ecclesiasticorum, & immunitum, & quæ domus Cardinalium à laicali jurisdictione exemptæ sint.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **F** Domus Cardinalium fixæ, & annexæ titulis Cardinalitatis regulantur jure domus Episcopalis.
- 3 An palatia & domus Cardinalium private habitationis gaudeant immunitate.
- 4 Quid in domibus ruralibus seu aliis accidentaliter tentis.
- 5 Domus Religiosorum gratia rorandi seu ex alio accidentis non gaudent immunitate.
- 6 Quid de domibus in quibus Episcopus habitet accidentaliter.
- 7 Ubi domus habitatur per laicos, & habet januam in via absque eo quod habeatur accessus per Ecclesiam, artium, vel claustrum non gaudet immunitate.
- 8 De recognitione corporis delicti faciendâ per judicem laicum in Ecclesia vel loco immuni.

D I S C. LXX.



Abstantibus quibusdam rusticis operariis in parva mansione subtus domum, quam in Civitate Albanen. habebat Cardinalis Maculanus, seu S. Clementis, causa rurandi, sive occasione plurium vinearum, quas in eo territorio possidebat, cum casus dedisset homicidium unius ex eis, officiales Curie secularis, evocati etiam per quemdam ejusdem Cardinalis tunc absentis ministrum, accesserunt ad dictam domunculam habentem januam in via publica pro recognitione corporis delicti, undè propterea Curia Episcopalis Albanen. prætendendo dictorum Officialium incurtum in censuras ob Eccle-

siasticæ immunitatis violationem, eos citavit ad dicendum causam, quare non deberent declarari incursum, quare istis alio non expectato iudicio illic recurrentibus ad Sac. Congregationem immunitatis, per istam demandatum fuit abstinere ab ulteriori processu, habendo dictos Officiales pro excusatis, & non in cursis, quamvis prodiret etiam consuetum prudentiale rescriptum, quod consulant conscientiam suam, prout eis videbitur.

In hacigitur disputatione, prævia protestatione semper repetita, nil desuper firmandi, nisi ad effectum præsentis controversiæ, ac relinquendo in reliquis integrum locum veritati; Quatenus pertinet ad punctum immunitatis competentis domibus Cardinalium, Dicebam quod aut agimus de domibus annexis Ecclesiis, sed titulis Cardinalitatis, utpotè ipsorum Cardinalium habitationi apud proprium Titulum destinatis, & tunc admittebam eas regulandas esse jure domorum Episcopatum, cum in hujusmodi titulis jure Episcoporum vel quasi censendi veniant, ex iis, quæ habentur in Romana jurisdictionis, seu tituli Cardinalitatis hoc eod. tit. disc. 34.

Aut de palatiis & domibus, vel propriis, vel conductitiis, in quibus in Urbe, vel alibi jure privato vivunt, & tunc si quæ immunitas eis competit, illa non est ratione loci Ecclesiastici, sed potius ex quadam consuetudine ex deductis per Farin. quest. 28. n. 48. & in appendice de immunit. Eccles. num. 274. Del bene de immunit. tom. 2. cap. 16. sic. 15. apud quos de moderazione hujusmodi exemptionis ex Constitutionibus Gregorii XIII. & Sixti V. Sed quia non eramus in casu, idcirco juxta stylum, his obiter insinuatis, nil desuper firmabam.

Aut admittam etiam immunitatem in palatiis, seu domibus eorum fixæ, & continuæ habitationis, agitur de domibus ruralibus, seu aliis extra locum habitationis accidentaliter tentis, qualis erat casus controversiæ, Et in istis, absente præsertim ipso Cardinali, sine dubio pro non exemptione respondendum videbatur, quoniam cum ipsa exemptio principalis habitationis non proveniat à jure, sed à consuetudine usurpata, istius qualitas & natura est, ut attendi debeat in casu præciso & individuo, non autem extendi de casu ad casum; Quinimò etiam quoad domos Religiosorum, quas retinent rursi, seu aliis pro hospitio, illis non competere immunitatem habetur apud Barbosa de jur. Eccles. lib. 2. cap. 3. n. 76. Et tamen eorum Conventus, seu Monasteria sunt immunita tanquam loca Ecclesiastica; Et de domo, quam habitat Episcopus, dum transcurrit diæcesim occasione visitationis, seu ex alia causa, quod solum habeat immunitatem ipso præsentem in reverentiam personæ Del bene dicto tom. 2. cap. 16. Sess. 24. numer. 12. ubi etiam numer. 2. de domo Episcopali ipso Episcopo absente vel mortuo, Multo magis in hac facti specie, in qua nullæ concurrerant circumstantiæ hujusmodi præsentem violationem omnino excusantes, etiam si dicta exemptio, seu immunitas in ipsis domibus consuetæ habitationis admittenda esset; Primum scilicet quia hæc non erat domus consuetæ habitationis sed ruralis; Secundò quia Cardinali absente; Tertiò quia agebatur de domuncula inhabitata per meros laicos cum janua in via, absque eo quod per ipsam domum exemptionem haberetur ingressus ex ponderatis in simili apud Pont. decif. 35. Sanfelix. dec. 136. Peregr. de immunit. cap. 4. numer. 27. Et demum quia dictus accessus fuerat sincerè, & cum optima fide prævia evocatione per ministrum ejusdem Cardinalis; Undè propterea quidquid esset de questione, an judex laicus recognoscere